

Presentació

Juli Palou i Sangrà*

La llengua és un dels instruments més importants de què disposem les persones per entendre'ns -o per no entendre'ns- amb els altres. Sempre que es produeix un debat més centrat en la llengua que vehicula el missatge que no en el mateix missatge, és senyal que hi ha alguna peça del trencaclosques social que no acaba d'encaixar. Quan això succeeix, és necessari fer-se preguntes del tipus: fins a quin punt ens trobem davant d'una llengua amenaçada? Hi ha una normativa acceptada i útil per ser ensenyada i divulgada? Podem parlar d'una llengua de prestigi? És necessari usar-la o se'n pot prescindir tranquil·lament? L'alçada del llistó de la polèmica que poden suscitar les qüestions lin-

güístiques és directament proporcional a la claredat amb la qual es poden respondre aquests interrogants. Si la confusió és gran, acostumen a passar dues coses. La primera és que la llengua com a tema ocupa més espai del que seria desitjable a la primera pàgina dels informatius. La segona és que sempre surt algú amb capacitat per adobar amb la confusió el terreny on creix el desprestigi.

No hi ha dubte que en el cas del País Valencià convé parlar de la situació de la llengua i de la cohesió social que hi ha al seu voltant. Convé parlar-ne per constatar els avenços que ha fet la recuperació lingüística -gràcies principalment a la via civil- i per evidenciar fins a quin punt és important que s'estableixin de manera institucional mesures per evitar qualsevol procés de regressió. Les tebieses, en aquest sentit, sempre són contraproductives, perquè no fan altra cosa que deixar l'altaveu a mans d'aquells que només saben treure profit de la desunió dels altres. És necessari crear marcs en els quals es puguin debatre, amb una visió àmplia i crítica, els problemes reals que a nivell lingüístic es plantegen avui al País Valencià. La tribuna que teniu a les mans no té altra intenció que obrir un espai en aquesta direcció.

Quan vam demanar a l'Eliseu Climent que ens posés en contacte amb persones vinculades als moviments de les escoles valencianes, no va dubtar gaire a dir-nos un nom: la Carme Miquel. Així que li hem d'agrair a ella que

* Juli Palou i Sangrà és llicenciat en Filosofia i Lletres i en Filologia Catalana. Actualment treballa a l'ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona en l'àmbit de formació per al professorat. És professor associat del Departament de Pedagogia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha dut a terme recerques sobre didàctica de la llengua i activitats de formació dels mestres en relació amb la reforma educativa. Ha publicat diversos llibres de text per a primària i novel·les per a joves. Ha estat coautor amb en Jaume Cela del llibre *Amb veu de mestre*, guardonat amb el premi Pedagogia Rosa Sensat 1993.

Adreça professional: Institut de Ciències de l'Educació. Edifici del Rectorat (Edifici A). Universitat Autònoma de Barcelona. 08193 Bellaterra (Barcelona). Telèfon: (93) 581 16 50.

aquella tarda de divendres, a les acaballes del mes de gener, convoqués els nostres contertulians al voltant d'una taula del bar d'un cèntric hotel de València. Un cop fetes les presentacions, vam exposar que la revista *Temps d'Educació* preveia dedicar una Tribuna a la llengua i al seu ensenyament i que volia fer-ho a partir de perspectives diferents i amb el rigor i el compromís que han de caracteritzar una publicació pròpia de l'àmbit universitari. A partir d'aquí, i mentre les culleteres remenaven encara les infusions o els cafès amb llet, van anar apareixent damunt la taula cada un dels neguits que suscita el tema. La intensitat de les paraules reflectia sens dubte un sentiment apassionat. Un sentiment que durant tota la tarda va conduir, sense desbordar, el traç metòdic amb el qual s'anava fent el dibuix de la situació.

Els articles que formen aquesta Tribuna recullen, amplien i demostren moltes de les afirmacions que els seus autors ens van manifestar en aquella conversa. Són articles que també es mouen entre la passió i una visió crítica ben fonamentada. L'horitzó on conflueixen és la situació de normalització lingüística. A aquest horitzó hi accedeixen amb afirmacions sòlides, amb propostes que sempre responen a un estudi seriós de l'estat de la qüestió. Això és el que vam acordar i això és el que ha fet cada un dels autors. Els temes que tracten fan referència a tres àmbits que considerem fonamentals: la normativització de la llengua, la

manera d'introduir-la a l'escola i la seva defensa i difusió a través dels moviments cívics.

El primer article el signen Vicent Pascual i Vicent Sala. Aquests dos autors van rebre l'encàrrec de la Direcció General d'Ordre i Innovació Educativa d'elaborar un disseny del sistema escolar en funció de les dues llengües, el valencià i el castellà. La seva aportació a aquesta Tribuna consisteix a exposar amb deteniment quin ventall de possibilitats tenien al seu davant i quins criteris van seguir per prendre les opcions que van prendre.

La lectura de l'article ens ofereix una síntesi clara sobre els models educatius que poden adoptar les societats amb dues llengües, una de les quals es troba en situació d'inferioritat, i ens mostra també de quina manera aquests models, en funció del context, arriben a configurar programes d'actuació diferents. Una de les conclusions més contundents que fan els dos autors és la denúncia d'una manca de definició legal que concreti de quina manera cal promocionar, tant dins com fora del sistema escolar, l'ús de la llengua valenciana.

Si el primer article serveix per conèixer quina és la política lingüística que ha d'orientar el tractament de les diferents llengües a l'escola, el segon vol donar respostes a un interrogant clau: quina normativa cal tenir en compte a l'hora d'ensenyar la llengua valenciana? L'article de Joan Ponsoda té dues parts ben diferenciades.

tenir en compte. Es tracta d'articles compromesos amb una realitat concreta, que un cop més fan evident que escola, llengua i societat són tres vèrtexs d'un triangle que, com a tals, es necessiten. A l'escola no pot haver-hi innovació si el projecte lingüístic i el projecte del país no estan

ben dibuixats. La llengua que es recupera a l'escola ha de ser útil i necessària a nivell social. I no existeix un projecte de societat, amb pretensions de ser engrescador i progressista, que no situï a primera fila un model obert d'escola i la voluntat decidida de salvar la pròpia llengua.